סוכנות לקטעי עתונות
רחוב הרברט סמואל 4
ת.ד. 724, טלפון 234252
ירושלים

העולם הזה
(תל-אביב)

21 פבר' 1979

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 825
תאריך: 18.2.54

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פירסם כתבת־תחקיר מגולמת, בסידרה „נוער מחפש את הדרך הנכונה", תחת הכותרת „חברה סאלונית". הכתבה שיקפה את ראשית שינוי הערכים באדץ ואת המורת הרוח הלוצית באורחות־חיים מערביות. תחת הכותרת „לא נמצא ריווחים לקואופרטיבים (לתחבורה)" ראיין „העולם הזה" את שר־התחבורה הציוני־כללי, יוסף ספיר, על המאבק שבין מישרד־התחבורה לבין הקואופרטיבים לתחבורה.

דיווח יוצא־דופן הוא דיווחו של שאלתיאל בן־יאיר *, שנשא את הכותרת „ניסיתי לפרדן את המצור על ארלוזורוב". הדיווח הוא יומן הפלגתה של ספינת־משא, שהובילה את קומסות המשר של חברת „אינקודה" (מיסודו של יעקב מרידור) מאריתריאה לאילת.

משער האחורי של הגיליון פורסם טיפורו של אברהם הרם, „עת דודים", שזכה בפרס השני (פרישראל) במסגרת התחרות העולמית של הסיפור הקצר.

משער הגיליון: תלמידה אמי הדרי.

שר־האוצר לוי אשכול מגיש תקציב ✷ „העולם הזה"

מרכל על מירה אברך ✷ דם אשכנזי ודם ספרדי

העם

שאלה רפואית

כל ממשלה הרה פעם אחת בשנה. ב־בטנה גדל העובר, מתהפך וגורם לבחילה. הגוף כולו מתכונן לקראת החבלים האחרונים. הצירים שבעזרתם ייצא התקציב החדש לאויר העולם.

השבוע בא התקציב עד משבר. וכוח לא היה ללדת. הלידה הופרעה על־ידי הניגוד המהותי של שני השותפים העיקריים לקואליציה. נידמה היה שיהיה צורך בניתוח־קיסרי — ניתוח העשוי לסכן את חיי האם הממשלתית עצמה.

הוודד והאמבטיה. גרמה לתקלה דרישתם הנמרצת של הציונים הכלליים ** להקטין את סעיף ההוצאות. היה זה צעד מחוכם למדי: אין אזרח שאינו חפץ בכך. השאלה הגדולה היתה: האם הדבר אפשרי מבלי לשפוך את הוולד יחד עם האמבטיה.

כן! — אמרו הציונים הכלליים. הסביר בשיחה פרטית, אחד משריתם: „לו היינו באמת נציגי הבורגנות, כפי שטוענים נגדנו, הרי היינו מתנגדים להגדלת ההכנסות. כל בורגני רוצה להוריד את המיסים. אולם אנחנו לא עשינו זאת. אנחנו דרשנו להקטין דווקא את ההוצאות — מבלי לפגוע בהכנסות. כי משק ממשלתי המכנים הרבה, מוציא מעט, הוא משק בריא. משק המכנים מעט ומוציא מעט, גם הוא בריא. אולם משק המכנים הרבה ומוציא את הכל — זה משק חולני מאוד!"

אולם מפא"י אמרה לא, בלמ"ד רבתי. לדבריה, כל קיצוץ היה הורג את התפקידים החיוניים של הממשלה. היא לא התייחסה ברציגות רבה מדי לכל העניין. לדעתה, היה זה תימרון מיפלגתי גרידא מצד הציונים־הכלליים.

הצרור הנקוב. היה זה אופייני לכל מצב כל המיפלגות, שאף אחת מהן לא נגעה בשאלה העיקרית: האם אפשר בכלל לסתום את החורים בצרור הנקוב של ממשלת ישראל? ממשלה החייבת להבטיח את ביטחון המדינה מול יריבים המתחזקים והולכים, לקיים משק ללא חומרי־גלם ושווקים, ולכלכל אוכלוסיה המייצרת רק חלק קטן מצרכיה. חברה שאינה במצב בריאות מתאים להריון. חברה שלכלכלתה צפוייה תמיד סכנה של הפלה מלאכותית.

אולם שאלה רפואית זו טבעה השבוע בים הסיסמות המיפלגתיות — כרוב השאלות הרציניות בישראל. ***

עניתונים

חלוצת הרכילות

השבוע ניסה איש הארץ שבתי („סבי") טבת להוכיח — על טור שלם — כי גם לו יש את כל המעלות הדרושות להיות שר בישראל, נוסף על כל המעלות, סי־

* שהואשם שנה קודם לכן, ביחד עם עמוס קינן, בהשלכת פצצה לדירתו של שר־התחבורה הדתי, דויד צבי פינקס. לאחר מישפט סנסציוני זוכו השניים.

** כיום המיפלגה הליברלית, מיפלגתו של שר־האוצר, שימחה ארליך.

*** התקציב אותו הגיש לוי אשכול, שר־האוצר, היה בסך 320 מיליון ל"י, ובו גירעון צפוי של 60 מיליון לירות ישראליות.

**** שם מישפחתה של מירה לפני נשואיה לדמי אברך, אחיה של הפסנתרנית דינה אברך, היה הרצברג. מירה, שניפרדה בינתיים מבעלה, מחכוונת לשמור על שם בעלה.

כם: „אנו מקיימים ידידות נעימה עם מירה אברך."

האשה, שידידותה זכתה להערכה זו, לא ידעה אם לקבלה כמחמאה או כרמז מפוקפק. כי למרות שזה קרוב לשנתיים שהיא כותבת בידיעות אחרונות, טרם השלימה מירה אברך **** עם העובדה שעורכת מדור רכילות מן ההכרח שתהיה גם היא נרשא לרכילות.

פעם, למשל, הצליחה להשיג ראיון מיוחד עם ד"ר ראלף באנץ', לאחר מאמצים עקשניים. למחרת נדהמה לשמוע שעיתונאי אחר, אשר באנץ' סירב לקבלו, ניסה להסביר את כישלונו על חשבונה: „נו, ברור," סיפר, „אילו הייתי עושה גם אני מה שהיא עושה כדי לקבל סיפור..."

מאופנה דבאנץ'. מה שהיא עושה, סבורה מירה, הוא רק עבודה עיתונאית טובה. מירה, בת ה־28, האוהבת לכנות עצמה כחלוצת הרכילות העיתונאית בארץ, הגיעה למיקצוע במקרה. עבודתה הראשונה (ללא תשלום) היתה בחברות, שם כתבה וציירה מדור של אופנה נשית.

כעבור שנה עברה לשבועון לאשה, ותפעם במשכורת מלאה. משם לידיעות אחרונות, השייך אף הוא למישפחת מוזס. היתה הדרך קצרה. צורת המדור התגבשה אף היא לא בכוונה. כאשר הגיעה מירה לפני שלוש שנים את פולה בן־בן־גוריון ופירסמה כתבה בייתית, זרעה פיטפוטים נשיים על מה שראש־הממשלה אוהב לאכול וללבוש, החליטה כי מצאה את שטחה בשדה־העיתונות: לכתוב דברים קטנים על אנשים גדולים.

שטויות של ח"כים. במיקצועיות שיטתית קשרה קשרים עם כל מי שהיה מסוגל לספק לה רכילות על עצמו או על אחרים. החלה מופיעה בכל מקום בו חתאספו אנשים ששמם סיפק פעם כותרת לעיתון. שרים סיפרו לה ברצון על מה שאירע בישיבות הממשלה. וראשי מיפלגות גילו בתנאה את רגעי המבוכה של יריביהם. נשים רצו אליה לספר לה על השימלה האחרונה שרכשו בפאריס.

לא פעם ניתקלת מירה, בעלת העיניים הירוקות והשיער השחור הנזזון, במישפט חדור־הבוז: „אה, כן, היא כותבת מדור רכילות." אולם לה לא היה איכפת. היא ידעה שכעבור כמה ימים ישלפנו אליה אותם המקניטים כדי לספר לה את הציר־מוק האחרון על עצמם.

„נכון," אומרת היא. „אני כותבת שטויות של חברי־כנסת. אני מספרת כי דיפלומט זה נישק את ידי אשתו אחרי כל ריקוד. הקורא השיטחי יראה בזה רק רכילות. אדם נבון יסיק את הלקח — שחברי־כנסת מדברים שטויות ושאצלנו הנבחרים אינם מנומסים מספיק כלפי נשותיהם. זאת יכולתי לכתוב במאמרים ובביקורות. אבל זה לא השטח שלי, אני כותבת רכילות."

עדות

כל מיני דם

בראשית המאה סיווג רופא גרמני, ד"ר קארל לנדשטיינר, את הדם לארבעה סוגים. סיווג זה נעשה לפי תכונת ההתקרישות של גופיפי הדם האדומים. והפך לרבחשיבות בעירוויי־דם, בהם מותר להעורות רק דם מקבוצות־דם זהות. שורת מישפטי־אבהות רעשניים בארצות־הברית נתנו לסיווג המרובע (א, ב, אב, 0), חשיבות נוספת כקובע של אבהות אפשרית.

שימוש אחר בסיווג הדם עשו שני האחים הירשפלד, רופאי־צבא אוסטריים ממוצא יהודי, במילחמת־העולם הראשונה. שתוך כדי בדיקת דמם של בני 16 לאומים שונים בחזית הבלקן, גילו כי סוגי הדם השונים מצויים בתכיפות שונה בבני לאומים שונים. מסקנתם ההגיונית של האחים הירשפלד: היחס בין סוגי הדם השונים, אצל לאומים שונים, קבוע לכל הדורות, אלא אם כן מתווספת, כתוצאה של נישואי תערובת, תוספת דם שונה.

המיספרים השוללים. האחים הרופאים קבעו אינדכס לחישוב יחס זה, וגילו כי אינדכס הדם של בני הודו, למשל, שווה בדיוק לאינדכס הדם של הצוענים ההונגריים, שיצאו את מולדתם הראשונה, הודו, לפני דורות רבים, אך נמנעו מגישור אי־תערובת משך דורותיהם.

מאז הפך אינדכס הדם למכשיר עבודה לכל אנתרופולוג המכבד את עצמו. החודש הביא אנתרופולוג ישראלי בעל שם עולמי, ד"ר רפאל פטאי *, למסקנה מרחיקת־לכת. הוא גילה הפרשים ניכרים בין אינדכסי הדם של העדות היהודיות האשכנזיות (המשתרעים בין 1.54 ל־2.74) לבין אלה של העדות הספרדיות (1.16—1.35) ואלה של העדות המזרחיות האחרות (0.58—1.64).

מסקנתו של ד"ר פטאי: מכיוון שאינדכס הדם אינו משתנה כתוצאה של הגירה ממקום למקום, אלא אך ורק בהשפעת תערובת דם חדש, מחייבים מספריו את שלילת האחדות הגזעית בין העדות האשכנזיות לספרדיות, וביניהן למזרחיות.

— הקירבה הגזעית בין יהודי גרמני (אינדכס דם 2.74) ליהודי מרוקאי (1.63) פחותה, כנראה, בהרבה מזו שבין יהודי גרמני ללא־יהודי גרמני (אינדכסים: בין 2.38 ל־2.82) ובין יהודי מרוקאי ללא־יהודי מארוקאי (1.63).

אנשים

● שר־האוצר **לוי אשכול** זכה בביקורו האחרון בצרפת לכבוד רב. סיפר השבוע פקיד ישראלי בפאריס, ששב ארצה: כשאשכול הגיע במטוס, התאספו בשדה־התעופה השגריר הישראלי, הנספח־הצבאי, וכמה עסקנים חשובים של הסוכנות. בהופיע השר בפתח המטוס, הצדיע הנספח הצבאי הצדעה חגיגית. אלא שאשכול צעק לעומתו, באידיש, מכבש המטוס: „אל תהיה — — — ואל תעשה קונצים שכאלה!"

● על התפטרותו של **עזריה רפפורט** מוועדת הריפרטואר של תיאטרון אהל, העיר אחד משחקני התיאטרון: „הוא רצה לכרות ראשים (של אמנים). אבל התברר שהקרדום היה עשוי עץ דק, והראשים מגומי!"

● כוכבת הקולנוע **מרילין מונרו**, בתשובה לשאלת עיתונאים אם לדעתה מגרת המראה של גופה מאחור, היא השיבה: „מימי לא הלכתי מאחורי עצמי!"

* חבר המכון האנתרופולוגי המלכותי (הבריטי) וראשון תלמידי האוניברסיטה העברית בירושלים (על הר הצופים) שזכה בתואר דוקטור לפילוסופיה.

עניתונים

„קדימה בית"ר!"

צוות כתבי הספורט של **העולם הזה** סיקר את מישחק הכדורגל המתוח, שבמהלכו הבקיעה בית"ר ירושלים שני שערי־מענה, מול שער אחד של קבוצת הפועל רחובות, צמד שערים זה הוא שהביא את הקבוצה הירושלמית, לראשונה בתולדותיה, לליגה הראשונה.